

Întrebări și răspunsuri *

Întrebare: Care sînt, după părerea dv., cele mai serioase schimbări intervenite în literatura dramatică din România și din lume, în general?

Răspuns: Războiul, precum și prefacerile sociale revoluționare au determinat literatura dramatică din România — asemenea teatrului civilizat de pretutindeni — să pună în discuție societatea și ideile acesteia, să procedeze la demistificarea neîncetată a falselor valori care au degenerat în nazism, să acționeze asemenea unui tribunal care judecă în sesiune permanentă lumea contemporană. Dramaturgia de azi este opoziția maiestății sale pămîntul. Din această cauză, ea a pierdut — în comparație cu literatura interbelică — o parte din funcțiile și valențele sale „distractive”: această dramaturgie nu-și propune să te ajute a „uita” de viața cea de toate zilele, ci, dimpotrivă, se străduiește să ți-o „amintească” aproape iritant. Teatrul destinderii este înlocuit cu un teatru al încordării.

I: Ce ați sublinia în mod deosebit și cum apreciați activitatea dramaturgilor americani, precum și a lui Beckett, Osborne și Ionescu, avînd în vedere rolul lor excepțional în dramaturgia modernă?

R: Autorii la care vă referiți au un numitor comun: ei spun nu lumii contemporane. Scriitorii americani, precum Tennessee Williams, Albee etc. (mai puțin Arthur Miller — singurul care a dobindit o stare de echilibru, păstrîndu-și încrederea în viitorul omului), Ionescu, Beckett, Osborne (lista poate fi sporită) sînt în definitiv niște spirite critice ajunse la exacerbare. Ei au pornit la asaltul acestei Bastilii care este condiția umană a secolului atomic. Interesant de relevant mi se pare faptul că ofensiva critică a acestor dramaturgi trece dincolo de socialul tip secolul al 19-lea, pătrunzînd în straturile spirituale ale vieții, mai

* Fragmente din răspunsurile la un chestionar trimis de scriitorul iugoslav Zika Todorovici pentru a fi utilizate în cartea acestuia „Au cuvîntul scriitorii lumii” (vol. II), aflată în pregătire la Belgrad.

obscur, asemenea picturii care atacă structura intimă a materiei. Ionescu demască falsitatea limbajului, așa cum Zola s-ar fi ridicat împotriva unei înșurubări. Beckett scrie pamflete împotriva stării optimist-facile a gândirii. Albee pune la zid relațiile neautentice ale cuplului, de parc-ar dezvălui o escrocherie uriașă. Se spune despre acești autori că sînt pesimiști. Firește, n-avem de-a face cu o literatură veselă. Dar ei încearcă revoluționarea inefabilului și, după cum se știe, revoluțiile sînt cam violente.

I: În multe opere dramatice contemporane există tot mai puțină imaginație și acțiune, și în schimb tot mai multă polemică filozofică. Care este părerea dv. asupra acestui fenomen?

R: Scăderea acțiunii de pe scenă reflectă scăderea acțiunii din realitate. Epoca în care individul săvîrșea de unul singur mari performanțe umane a pierit, lăsînd treptat-treptat locul acțiunilor colective mai puțin personalizate.

Astăzi, Cristofor Columb nu mai poate descoperi America: el este funcționar (dacă vreți, superior) al societății anonime care organizează științific marea expediție. Paralel cu micșorarea sferei de acțiune a individului, se dezvoltă însă, în compensație, meditația pe marginea condiției sale, sporește, datorită mijloacelor de informare, cunoașterea despre lume, crește simțul responsabilității sociale. Vitalitatea contemporanilor noștri se transferă de pe planul faptic pe un tărîm intelectual. De aici valul de „discuții” care au cotropit lumea. Inclusiv, lumea de pe scenă.

Al. Mirodan

Erată

la articolul „De la teatru la film”, apărut în nr. 5/1967.

La par. 1, rîndul 23, în loc de „a îndurat denaturarea...” se va citi: „n-a îndurat denaturarea”.

„La par. 3, rîndul 5, în loc de „revelație parcaliană...” se va citi: „revelație pascali-ană”.

La par. 4, în loc de „Văd excepțional... de aici”, se va citi: „Văd excepțional... de viu”.

Teatrul „Ion Creangă”

„CORIGENȚĂ LA DRAGOSTE”

de Dorel Dorian

Regia: N. Al. Toscani

Magda Popovici (Fana) și George Bănică (Ștefan)

Fotocronica

Teatrul de Stat din Arad

„RACHIERIȚA”

de Ion Luca

Regia: Dan Alecsandrescu

Elena Bodi (Arhipoia), Zee Muscan (Anița) și Alexandru Drăgan (Dan)